

1. Yleistä

Vuosi 2012 on Ursan 91. toimintavuosi. Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry tarjoaa jäsenilleen ja yleisölle selkeän ja nykyaikaisen käsityksen maailmankaikkeudesta sekä edistää tähtitieteen ja lähialojen harrastusta, kouluopetusta ja aikuiskasvatusta.

Ursan toimisto ja kirjasto muuttavat Helsingin observatorioon, rakennuksen peruskorjauksen valmistuttua syksyllä 2012. Observatoriossa avautuu tällöin tähtitieteen yleisökeskus, joka on Helsingin yliopistomuseon osa. Keskuksen tehtävänä on kertoa tähtitieteen historiasta, nykyhetkestä ja tulevaisuudesta, erityisenä kohderyhmään koululaiset. Ursa tulee toimimaan rakennuksessa tiiviissä yhteistyössä yleisökeskuksen kanssa.

2. Yhdistystoiminta

2.1 Jäsenistö ja jäsenmaksut

Ursan jäsenmäärän vuoden 2012 aikana oletetaan olevan keskimäärin 15 000. Ursan korkealaatuiset julkaisut, tapahtumat sekä harrastus- ja muut palvelut takaavat sekä nykyisten jäsenten korkean tyytyväisyyden jäsenyyteensä ja että jäsenmäärän kasvun.

Jäsenmaksut vuonna 2012 ovat:

Aikuiset 42 €

Nuoret (alle 18-vuotiaat) 32 €

Perhejäsenet 17 €

Yhteisöjäsenet 42 €

Kannatusjäsenet 420 €

2.2 Yhdistyksen kokoukset

Ursan sääntömääräinen kevätkokous pidetään maaliskuussa ja syyskokous loka-marraskuussa. Kokouksien yhteydessä järjestetään esitelmä.

2.3 Hallitus

Hallitus kokoontuu vuoden aikana noin kuusi kertaa. Tarvittaessa järjestetään seminaareja rajatulla teemalla.

2.4 Toimisto ja henkilöstö

Ursan vakituisen henkilöstön määrä on seitsemän henkeä. Esimiehenä toimii toimitusjohtaja. Henkilöstön työtehtäviä ja työnjakoa kehitetään tarvittaessa. Siviilipalvelusmiehiä ja osa-aikaista henkilökuntaa käytetään tarvittaessa.

2.5 Talous ja varainhankinta

Ursan toiminta rahoitetaan lähinnä jäsenmaksuilla sekä kustannus- ja välitystoiminnan tuotoilla. Lisäksi Ursa anoo tarpeen mukaan apurahoja ja avustuksia, erityisesti

erikoisprojekteihin ja -hankintoihin. Suurimmat menoerät koostuvat jäsenlehden ja kirjojen painatuskuluista, palkoista ja toimitilojen vuokrista.

3. Kustannustoiminta ja myynti

3.1 Kustannustoiminta

Ursa jatkaa kustannustoimintaa. Ursan julkaisemat tähtitieteeseen, muihin luonnontieteisiin sekä tähtiharrastukseen liittyvät kirjat ovat merkittävä ja näkyvä osa Ursaa.

3.2 Myynti- ja välitystoiminta

Ursan suoramyynti on pääasiassa postimyyntiä. Käteismyyntiä on toimistossa ja tähtitornilla sekä yhdistyksen tapahtumissa ja messuilla.

Kirjakaupat ovat merkittäviä yhteistyökumppaneita. Ne myyvät suuren osan Ursan kustantamista kirjoista sekä Tähdet ja avaruus -lehden irtonumeroita. Jäsenet voivat ostaa Ursan kirjoja jäsenhintaan sekä Ursan toimistolta että Helsingin keskustan Kolmen sepän kirjakaupasta.

Välitystuotteiden valikoimassa ovat kirjojen lisäksi lehtitilaukset, julisteet ja tähtikartat. Osa niistä on jatkuvasti myynnissä, osa hankitaan yhteistilauksina.

Ursa palvelee jäseniään tarjoamalla aloitteleville harrastajille sopivia, edullisia ja hyvälaatuisia kaukoputkia ja kiikareita. Havaintovälineiden myynti on osa kaukoputkien käyttöön liittyvää neuvontaa. Laitteiden hintaan sisältyy opastusta tähtiharrastuksen aloittamiseen: alkuopastus, ohjekirjallisuutta, kurssi sekä tuki.

3.3 Tähdet ja avaruus

Tähdet ja avaruus on Ursan jäsenlehti. Lehdestä ilmestyy kahdeksan numeroa. Tähdet ja avaruus kuuluu yhdistyksen vuosijäsenten jäsenetuihin. Lehden voi myös tilata liittymättä yhdistyksen jäseneksi, jolloin tilausmaksu on 46 euroa. Lehden toimituksessa työskentelevät päätoimittaja, toimitussihteeri ja toimittaja. Lehden toimitus ylläpitää avaruus.fi -verkkosivuilla päivittäistä tähtitieteen uutispalvelua, keskustelufoorumia sekä Taivaanvahti-havaintojärjestelmää.

3.4 Kuva-arkisto

Kuva-arkisto tukee Ursan omaa julkaisu- ja tiedeaktiviteettia ja tiedeaktiviteettia. Lisäksi kuva-arkisto vuokraa kuvia tiedotusvälineille. Arkiston kuvissa pääpaino on kotimaisten kuvaajien korkealaatuisissa taivaanilmiöiden kuvissa. Kuvia välitetään digitaalisessa muodossa Kuvaario Oy:n kautta.

4. Koulutus- ja valistustoiminta

4.1 Planetaario

Planetaarionäytöksiä pidetään etupäässä pääkaupunkiseudun kouluissa, päiväkodeissa ja erilaisten yleisötapahtumien yhteydessä. Starlab-planetaariota vuokrataan edullisesti kouluille ja järjestetään opettajille koulutuksia planetaarion itsenäiseen käyttöön.

4.2 Kurssit

Kurssiohjelman rungon muodostavat suositut kaukoputkien käytön opaskurssi ja tähtitaivaan peruskurssi. Tarvittaessa järjestetään tähtitaivaan tuntemuksen jatkokurssi.

Kurssiohjelman uudistamiseen ja laajentamiseen paneudutaan. Kurssitoimintaan pyritään hankkimaan lisää vetäjiä.

4.3 Esitelmät

Ursa järjestää syksyisin ja keväisin 4-5 esitelmästä koostuvaa esitelmäsarjaa, joiden aihepiirit käsittelevät ajankohtaisia aiheita tähtitieteen ja rinnakkaistieteiden saralta. Sarjojen lisäksi järjestetään yksittäisiä esitelmiä esimerkiksi yleisötapahtumien yhteydessä tai tilauksesta.

Esitelmäsarjojen formaatin uudistamista testataan vuoden aikana erilaisin tavoin, esimerkiksi muuttamalla esitelmiä keskustelumuotoisiksi ja viemällä niitä paikkoihin, joissa ihmisiä liikkuu jo valmiksi.

Esitelmien järjestämiseen osallistuu OK-opintokeskus.

4.4 Kirjasto

Ursan kirjasto palvelee omatoimista tiedonhakijaa tähtitieteen ja muiden luonnontieteiden aloilla. Kirjastoon tilataan useita tähtitieteen populaarilehtiä että merkittävimpiä tieteellisiä julkaisuja. Lisäksi saatavilla ovat kotimaisten tähtiharrastusyhdistysten lehdet. Verkossa julkaistaviin lehtiin voi tutustua kirjaston tietokoneelta.

Kirjastossa jatketaan Ursan piirissä pidettyjen esitelmien digitointia. Vuoden alussa painettujen lehtien verkkoversioita on kahdeksan kappaletta. Yhdestä lehdestä on saatavissa vain verkkoversio. Lehtiä ja vuosijulkaisuja sidotetaan aiempaan tapaan. 7460 nimikkeen kokoelma kasvaa vuoden loppuun mennessä noin viidelläkymmenellä nimikkeellä. Kauko Olavi Tiaisen testamentin perusteella saadut 2470 kirjaa ja lehtien irtonumeroa saadaan vuoden aikana liitetyksi kirjaston kokoelmiin.

Uusia teoksia hankittaessa otetaan jäsenten toiveet mahdollisuuksien mukaan huomioon. Lainattavien nimikkeiden luettelo päivitetään verkkoon vuoden alussa. Lainaus on mahdollista myös toimiston aukioloaikoina ja postitse. Yhteistyö tieteellisten ja kunnallisten kirjastojen kanssa jatkuu.

4.5 Tähtitorni ja tähtinäytökset

Tähtinäytöksiä järjestetään Kaivopuiston tähtitornilla 15.1.–15.3. ja 15.10.–15.12. klo 19–21 tiistaista sunnuntaihin. Aurinkonäytöksiä järjestetään 15.3.–15.6. sekä 1.8.–30.9. sunnuntaisin

klo 13–15. Lisäksi näytöksiä järjestetään erilaisten yleisötapahtumien yhteydessä. Koululais- ja muut ryhmät voivat myös tilata yksityisnäytöksiä. Kaikki näytökset järjestetään vain selkeällä säällä. Ursan jäsenillä on näytöksiin vapaa pääsy.

Näytännöt järjestetään harrastajavoimin. Näyttjäryhmä kokoontuu vuoden aikana vähintään kaksi kertaa kehittämään näytöksien sisältöä. Torninhoitaja vastaa tornin teknisestä ylläpidosta.

4.6 Yleisötapahtumat

Tähtipäivät järjestetään yhteistyössä Oulun Arktosin kanssa tiedekeskus Tietomaassa 23.–25.3. Oulussa. Ursa tukee Tähtipäivien järjestämistä taloudellisesti.

Avaruusviikko 4.-10. lokakuuta järjestetään yhteistyössä tähtiyhdistysten kanssa. Ursa osallistuu myös ulkopuolisten järjestäjien tapahtumiin, messuille ja näyttelyihin. Toimistolla järjestetään joulukuussa perinteiset joulumyyjäiset.

4.7 Ursan koulupalvelu

Koulupalvelun materiaalipakettien ja kaukoputkien lainaaminen on ilmaista toimistolta noudettaessa, muutoin lainauksesta veloitetaan lähetyskulut.

Kiertävää tähtitiedenäyttelyä huolletaan ja sen käyttöaste yritetään edelleen pitää korkeana. Näyttelyä lainataan kirjastoille, kouluille ja muille julkisille yhteisöille. Näyttelyesineiden lainaaminen on maksutonta, postilainoista veloitetaan lähetyskulut.

4.8 Viestintä

Ursan toiminnasta ja tähtitaivaan tapahtumista tiedotetaan Tähdet ja avaruus -lehdessä, sosiaalisessa mediassa, Ursan kotisivuilla sekä yhdistyksen sähköpostilistoilla. Tarpeen mukaan laaditaan myös lehdistötiedotteita, esim. Venuksen ylikulusta kesäkuussa 2012.

Yleisön ja tiedotusvälineiden taivaanilmiöitä koskeviin tiedusteluihin vastataan puhelimitse ja sähköpostitse. Yhteistyötä tiedotusvälineiden kanssa pyritään tehostamaan entisestään.

5. Nuorisotoiminta

5.1 Tähtikerho ja harrastusryhmät

Nuorisotoiminta tukee lasten ja nuorten kiinnostusta luonnontieteisiin ja erityisesti tähtitieteeseen. Harrastusryhmät kokoontuvat syys- ja kevätkausilla pääsääntöisesti kerran viikossa Ursan nuorisotiloissa. Toiminnan jatkuvuus pyritään turvaamaan mahdollisimman hyvin.

Syksyllä kerhojen kokoontumiset siirtyvät observatoriolle.

5.2 Leirit ja retket

Lasten ja nuorten viikon kestävä Tähtileiri järjestetään loppukesästä Meriharjun kurssikeskuksessa Helsingin Vuosaassa. Osallistujamäärää karsitaan 30 leiriläiseen ja yläikäraja lasketaan 17 vuodesta 15 vuoteen.

5.3 Nuoriso-ohjaajien tuki

Nuoriso-ohjaajien toimintaa koordinoidaan Ursan toimiston kautta. Uusien ohjaajien tarpeisiin kiinnitetään erityistä huomiota. Perehdytyksestä huolehtivat ensisijaisesti väistyvät kerho-ohjaajat.

Nuorisotoiminnan ohjaajien ensiapu- ja ohjaajaosaamista täydennetään tarpeen mukaan. Tavoitteena on, että kaikki ohjaajat ovat suorittaneet ensiapukurssin.

6. Harrastustoiminta

Ursan toimijoiden yhteistyöiltamat järjestetään jälleen marraskuussa vuonna 2010 saatujen hyvien kokemusten perusteella. Tilaisuudessa jaetaan ansioituneiden tähtiharrastajien palkinnot sekä muut mahdolliset huomionsoitukset.

6.1 Jaostot

Jaostoja kannustetaan osallistumaan aktiivisesti Cygnus-kesä tapahtuman sekä Tähtipäivien ohjelmiston tuottamiseen. Jaostojen yhteistyöelin koordinoi jaostojen toimintaa ja huolehtii yhteistyöstä toimiston suuntaan.

6.2 Stella Arcti -palkinto

Ursa palkitsee ansioituneita tähtiharrastajia Stella Arcti -palkinnolla. Palkitsemisen perusteena voi olla merkittävä havainto tai ansiokas havainto- tai harrastustoiminta. Palkinto on jaettu vuodesta 1988 lähtien.

6.3 Cygnus

Ursa järjestää loppukesästä yhteistyössä jonkin paikallisen tähtiyhdistyksen kanssa Cygnus-kesä tapahtuman. Tapahtuma kokoaa Ursan harrastusjaostot suunnittelemaan yhteistä toimintaa ja raportoimaan kuluneen kauden havainnoista. Cygnus-tapahtuma on järjestetty säännöllisesti vuodesta 1987. Ursa osallistuu järjestelyihin tarjoamalla asiantuntija-apua ja jossain määrin taloudellista tukea, ettei paikalliselle järjestäjälle koidu järjestelyistä tappioita.

6.4 Ursa Minor

Ursa Minor -lehti ilmestyy kuusi kertaa vuodessa.

Lehdessä tiedotetaan jaostojen ja harrastusryhmien toiminnan tuloksista, harrastajille suunnatuista tapahtumista sekä jaostojen toiminta-alueisiin liittyvistä ajankohtaisista asioista. Päätoimittaja vastaa myös lehden taitosta, painatuksesta ja postituksesta. Ursan toimisto pitää yllä lehden osoiterekisteriä.

Ursa Minor on yhdistyksen jäsenten tilattavissa yhdistyksen talousarvion hyväksymisen yhteydessä vahvistettuun hintaan. Jaostotoimikunta päättää yhdessä päätoimittajan kanssa jaostoaktiiveille lähetettävistä maksuttomista vuosikerroista.

6.5 Ursan havaintokeskus

Havaintokeskuksessa keskitytään Yhteinen taivas -hankkeen toteutukseen. Hanke valmistuu kesän lopulla. Havaintokeskuksen käyttöastetta pyritään kasvattamaan hankkeen valmistuessa mm. laitekoulutusten avulla. Tiloissa järjestetään tähtinäytöksiä yhteistyössä lähiseudun koulujen ja oppilaitosten kanssa. Keskuksen kävijämääräksi toimintavuodelle odotetaan yli 1000 henkeä. Havaintokeskuksen yksityiskohtaisempi suunnitelma liitteessä 1.

7. Yhteydet muihin järjestöihin ja sidosryhmiin

7.1 Tähtiyhdistykset

Ursa jatkaa Suomen noin 40:n tähtiyhdistyksen ja kerhon tietokannan ylläpitämistä. Ursaan vuosikertomuksensa toimittaneille yhdistyksille lähetetään veloituksetta Ursan uutuskirjoja sekä Tähdet ja avaruus -lehden että Ursa Minor -lehden vuosikerrat. Lisäksi Ursa tarjoaa yhdistysten kotisivuille palvelintilaa.

Yhteydenpito yhdistykseen hoidetaan jäsentiedottajan ja kerho- ja yhdistystoimintajaoston yhteistyönä. Yhdistysseminaari järjestetään loppuvuodesta Artjärvellä.

7.2 Muut suomalaiset yhteisöt ja sidosryhmät

Ursa tekee yhteistyötä yliopistojen ja tieteellisten seurojen kanssa. Ursa on Tieteellisten seurain valtuuskunnan aktiivinen jäsen, ja Ursan jäsen toimii valtuuskunnan hallituksen jäsenenä kaudella 2012-2014. Yhdistys huolehtii siitä, että valtuuskunnan jäsenehdot täyttyvät vastaisuudessaakin. Esitelmiä ja kursseja järjestetään Opintotoiminnan Keskusliiton kanssa. Ursa on Suomen kustannusyhdistyksen, Suomen Tiedekustantajien sekä Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton jäsen. Ursa on myös Suomen tähtitieteilijäseuran kannatusjäsen.

Löyhempää yhteistyötä tehdään tilannekohtaisesti myös muiden kotimaisten sivistysjärjestöjen, opettajaliittojen (MAOL, BMOL) ja koulujen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös tiedekeskus Heurekan sekä Suomen avaruustutkimusseuran kanssa.

7.3 Kansainväliset yhteydet

Ursa pitää yllä aktiivisesti kansainvälisiä yhteyksiä. Suuri osa yhteistyöstä tapahtuu havaintojaostojen toiminnassa henkilökohtaisten kontaktien ja ainestojen vaihdon kautta.

Ursa tai sen toimihenkilöt ovat mukana mm. seuraavissa kansainvälisissä järjestöissä: The Planetary Society, International Planetarium Society, British Interplanetary Society, British Astronomical Association, Association of Lunar and Planetary Observers, Royal Astronomical Society of Canada - Kingston Centre, International Meteor Organization, Svensk AmatörAstronomisk Förening (SAAF) ja European Association for Astronomy Education (EAEE). Toimihenkilöt osallistuvat tarvittaessa em. järjestöjen kokouksiin. Ursan kirjastolla on laajat kansainväliset yhteydet.